

แนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

นันทวัช นุนารณ

สาขาวิชา เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

E-mail : nuntawatnunar.nn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง วิธีการทำผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย 2) เพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย ในเขตจังหวัดนครสวรรค์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 5 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน และตัวแทนชุมชนในเขตจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย 3) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย 5) แบบบันทึกการประชุมกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนและการจัดประชุมกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ข้อมูลความรู้ เรื่อง วิธีการทำผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย
2. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.50) และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.50)
3. แนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยในเขตจังหวัดนครสวรรค์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงใช้วิธีการอนุรักษ์ การพัฒนา การถ่ายทอด การส่งเสริมการจัดกิจกรรม การเผยแพร่แลกเปลี่ยน การยกย่องปราชญ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นและการค้นคว้าวิจัย

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ผ้าใยกล้วย, นครสวรรค์, เศรษฐกิจพอเพียง

The revival of indigenous knowledge The products from banana fibers in the province of Nakhon Sawan Local Sustainable Development on the concept of sufficiency economy.

Nuntawat Nunart

Faculty of Technology and Educational innovation, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University.

E-mail : nuntawatnunart.nn@gmail.com

Abstract

This research aims to 1) study local wisdom on how to make banana fibers and banana fiber products. 2) produce a local curriculum on the production of banana fiber and banana fiber products for junior high school students. 3) propose ways to revive local wisdom the product of banana fiber In Nakhon Sawan province for sustainable local development on sufficiency economy. This research is a combination of qualitative research and quantitative research. The research data consisted of 5 local wisdoms, 30 junior high school students and 150 people in Nakhon Sawan province. The research instruments consisted of 1)semi-structured interviews, 2) local curriculum on banana fiber and banana fiber products, 3) local curriculum suit for producing banana fibers and banana fiber fabrics. 4) students satisfaction questionnaire on Local Curriculum Production of banana fiber and banana fiber products and 5) group meeting record form. Data were collected by interviewing local wisdom, inquiries of expert opinion, student satisfaction Inquiries and group meeting. Qualitative analysis by content analysis. Analysis of quantitative data by means of average and standard deviation.

The research found that :

1) Study of local wisdom information on how to make banana fibers and products from banana fiber.

2) Local curriculum on banana fiber and banana fiber Career and Technology Learning For junior high school students Overall, the level of satisfaction was highest ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.50), and the students were satisfied with the local curriculum for producing banana fiber and banana fiber. The overall score was at the highest level ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.50).

3) The way of reviving local wisdom of banana fiber fabric in Nakhon Sawan Province For sustainable local development, the concept of sufficiency economy is based onconservation, development and transmission, promotion of activities Exchange Praise the wise or local wisdom and research.

Keywords: indigenous knowledge, banana fibers, Nakhon Sawan, sufficiency economy

บทนำ

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ประชาชนทุกระดับได้รับความเดือดร้อนอันเกิดจากการมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้เกิดปัญหาหนี้สินเพิ่มขึ้น (กรมการพัฒนาชุมชน. 2545 : 1) เพื่อฟื้นฟูสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้สังคมไทยหันกลับมาทบทวนแนวทางในการพัฒนาประเทศครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์ ซึ่งบทสรุปที่ได้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการวางแผนพัฒนาประเทศ จึงได้น้อมนำปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 9 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับและทุกภาคส่วนของสังคมมีความเข้าใจในหลักปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อนำไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ประชาชนอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีความเข้มแข็ง ประเทศมีความมั่นคง (ถวัลย์ มาตจรัส. 2550 : 38)

ด้วยความเชื่อมั่นว่าสังคมไทยยังมีศักยภาพและสามารถพัฒนาขึ้นมาได้ รัฐบาลจึงหาทางที่จะสร้างรายได้เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจระดับรากฐาน โดยมีหลักคิดที่จะทำให้ทรัพย์สินที่มีอยู่เป็นทุนในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนและประเทศชาติ ทั้งนี้ต้องการเปลี่ยนมุมมองของคนในชุมชนให้เห็นว่าสิ่งที่ตนเองมีอยู่นั้น คือ ทรัพย์สินที่มีราคา สามารถเพิ่มรายได้ หากรู้จักจัดการกับทรัพย์สินนั้นอย่างชาญฉลาด สินทรัพย์ของประชาชนและชุมชนในที่นี้ไม่ได้ หมายถึง เงินทอง แต่หมายถึง ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ทักษะฝีมือ ธรรมชาติ

ความสงบ วิถีชีวิต พืชผลทางการเกษตร สิ่งเหล่านี้เป็นทุนทางสังคมของชุมชนเพราะเป็นสิ่งที่ได้สร้างสมและสืบทอดมาเป็นสมบัติของทุกคนในชุมชน แต่ขาดการบำรุงรักษาและไม่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบัน และอนาคต (คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ. 2545 : 1)

การพัฒนาอาชีพเป็นนโยบายสำคัญที่กรมพัฒนาชุมชนได้รับมอบหมายจากกระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 เป็นต้นมา โดยเน้นให้ประชาชนรู้จักลดรายจ่ายภายในครอบครัวเป็นอันดับแรก ด้วยการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหารบริโภคภายในครอบครัว และเพิ่มรายได้ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับปรุงอาชีพที่ราษฎรทำอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น โดยกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชนและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนฐานราก โดยใช้องค์กรประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเฉพาะด้านพัฒนากลุ่มอาชีพและเครือข่ายในการเสริมสร้างรายได้และอาชีพของประชาชน เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการการพัฒนาการผลิต การตลาด การบรรจุภัณฑ์ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยส่งเสริมให้กลุ่มองค์กรเครือข่ายใช้ภูมิปัญญาในชุมชน ให้มีการพัฒนาสูงขึ้น ให้มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ครอบคลุมเครือข่ายธุรกิจชุมชนในทุกระดับ ให้เกิดคุณภาพในระดับมาตรฐานที่จะแข่งขันในกรอบการค้าในปัจจุบันได้อย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การกระจายความมั่นคงในชุมชนอย่างแท้จริง (ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 1. 2550 : 3)

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอโยกกล้วยเป็นอีกหนึ่งนวัตกรรมที่เกิดจากการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าฝ้ายพื้นเมือง ผสมผสานกับการใช้วัตถุดิบในชุมชนคือต้นกล้วยนำมาทำประโยชน์โดยนำมาทอ

เน้นความเป็นวัช ปลูกฝังองค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

เป็น"ผลิตภัณฑ์ผ้าทอใยกล้วย "โดยมีสีสันจากการย้อมด้วยสีธรรมชาติอย่างสวยงาม

จังหวัดนครสวรรค์นั้นประกอบไปด้วย 15 อำเภอ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบเหมาะแก่การเกษตร มีแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ไหลมารวมกันเป็น แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านช่วงกลางของจังหวัด สามารถปลูกกล้วยได้ทุกพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรได้แก่ ทำนา ทำไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง และทำสวน เมื่อหมดฤดูกาลเก็บเกี่ยวประชาชนส่วนหนึ่งจำเป็นต้องเข้าไปในเมืองเพื่อหาอาชีพเสริมรอฤดูกาลครั้งใหม่ ซึ่งการส่งเสริมอาชีพเสริมที่สามารถทำในท้องถิ่นของตนได้นั้น นอกจากจะเป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือนแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบต่อไปให้กับคนรุ่นหลัง เสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีให้กับชุมชน และดำเนินงานไปตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การผลิตเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้พออยู่พอกิน เลี้ยงตนเองได้ มีรวมกลุ่มเพื่อการผลิต การตลาด รวมถึงการจัดการต่างๆ และสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพเพื่อขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายโดยการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย ในเขตจังหวัดนครสวรรค์เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาให้แก่วิชาท้องถิ่น สามารถพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยการศึกษาวิธีการทำผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยต่างๆ และจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นให้ไว้กับชุมชนและสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องวิธีการทำผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย
2. เพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย ให้กับท้องถิ่นและสถานศึกษาไว้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อส่งเสริมรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิต
3. เพื่อเสนอแนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประกอบด้วยขั้นตอนในการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องวิธีการทำผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิธีการทำวิธีการทำผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยและการศึกษาข้อมูลความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของศูนย์การเรียนรู้บ้านไร่ป่าคา ต.ป่าซาง อ.ท่าตม จ.ลำพูน และการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรู้เรื่องกล้วยและการผลิตใยกล้วย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การหาแนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนชุมชนในเขตจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 15 อำเภอ อำเภอละ 10 คน จำนวน 150 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการจัดประชุมกลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับตัวแทนชุมชนในเขตจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 15 อำเภอ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง วิธีการทำผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย

1.1 ข้อมูลความรู้เรื่องกล้วย ประกอบด้วย ลักษณะของกล้วย สภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของกล้วย

1.2 ข้อมูลความรู้เรื่องผ้าใยกล้วย ประกอบด้วยลักษณะของเส้นใยกล้วย คุณสมบัติพิเศษของเส้นใยกล้วย

1.3 ข้อมูลความรู้เรื่อง การผลิตเส้นใยกล้วย ประกอบด้วย ขั้นตอนการผลิตเส้นใยกล้วย การทอผ้าใยกล้วย และผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย

2. การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 1 ความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

(n=5)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความเหมาะสมด้านหลักการและความจำเป็นของหลักสูตร	4.60	0.52	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมด้านสาระการเรียนรู้	4.50	0.51	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.60	0.51	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมด้านเนื้อหาเวลาเรียน	4.53	0.52	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมด้านคำอธิบายรายหน่วย	4.70	0.48	มากที่สุด
6. ความเหมาะสมด้านจำนวนหน่วยการเรียนรู้	4.60	0.51	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมด้านการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้	4.55	0.51	มากที่สุด
8. ความเหมาะสมด้านการกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.60	0.51	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมด้านแนวทางการวัดผลและประเมินผล	4.56	0.51	มากที่สุด
รวม	4.57	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

(n=30)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ระยะเวลาเรียนในหลักสูตรท้องถิ่น มีความเหมาะสม	4.53	0.51	มากที่สุด
2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสภาพผู้เรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	4.47	0.51	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.57	0.50	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	4.40	0.50	มาก
6. นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจจากการเรียนตามเนื้อหาในหลักสูตรท้องถิ่น	4.53	0.51	มากที่สุด
7. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	4.50	0.51	มากที่สุด
8. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้	4.47	0.51	มาก
9. เนื้อหาในหลักสูตรตรงตามความสนใจของนักเรียน	4.50	0.51	มากที่สุด
10. หลักสูตรท้องถิ่นเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาของท้องถิ่น	4.53	0.51	มากที่สุด
รวม	4.57	0.50	มากที่สุด

เน้นความเป็นวัช ปลูกฝังองค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

3. แนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยในเขตจังหวัดนครสวรรค์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงใช้วิธีการอนุรักษ์ การพัฒนา การถ่ายทอดการส่งเสริมการจัดกิจกรรม การเผยแพร่ แลกเปลี่ยน การยกย่องปราชญ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และการค้นคว้าวิจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ข้อมูลความรู้เรื่องกล้วยผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย

2. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกันทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการศึกษาเอกสารข้อมูลความรู้เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการจัดทำหลักสูตร ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยโดยการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในการทำผ้าใยกล้วยและการสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย เพื่อกำหนดเนื้อหาที่จะนำมาสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้

การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความรู้เรื่องกล้วย ผ้าใยกล้วยและการผลิตใยกล้วย จนทำให้ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริวิทย์ สีดา (2547) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเครื่องเงิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสินรินทวีทยา จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ผลการวิจัยพบว่า ด้านอัตราเวลาเรียนของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากส่วนด้านอื่นๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด งานวิจัยของสรารุณ จันทรมบัติ (2548) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทำขนมจีนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองข่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทำขนมจีน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีเวลาเรียน 22 ชั่วโมง หลักสูตรท้องถิ่นฉบับร่างก่อนนำไปทดลองใช้ที่ประเมินโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ Puissance Measure (P.M.) ซึ่งหลักสูตรมีคุณค่าสูงและมีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.74/81.73 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้แผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นที่ประเมินโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้

และด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด งานวิจัยของอดิสร ปรีกุล (2548) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทอเสื่อกกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดงพญาสงคราม จังหวัด อำเภอดอนจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทอเสื่อกก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เนื้อหาการทอเสื่อกกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีเวลาเรียนตามหลักสูตร 28 ชั่วโมง ผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่างก่อนนำไปทดลองใช้โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า Puissance Measure (P.M.) เท่ากับ 10.45 แสดงว่าหลักสูตรมีคุณค่าสูงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52)

3. แนวทางการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยในเขตจังหวัด นครสวรรค์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน บนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้วิธีการอนุรักษ์ การพัฒนา การถ่ายทอด การส่งเสริมการจัดกิจกรรม การเผยแพร่แลกเปลี่ยน การยกย่องปราชญ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นและการค้นคว้าวิจัย ซึ่งในแต่ละแนวทางเป็นการช่วยฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ และสามารถสืบทอดสู่รุ่นหลังต่อไปได้ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พันธิพา มาลาและคณะ (2552) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยว:กรณีศึกษาชุมชนอำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหา แนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนบ้าน แพรกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟู วัฒนธรรมชุมชนบ้านแพรกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง

วัฒนธรรมที่ยั่งยืน ควรมีการจัดการบริหารในรูปแบบ คณะกรรมการ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การท่องเที่ยวและจัดการทางการตลาดตามความต้องการ และความพร้อมของชุมชนก็จะสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวได้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิต ผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยกลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนหนึ่งได้มาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็น องค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าใยกล้วยและการผลิตผ้าใย กล้วย ซึ่งในการนำไปให้ผู้สอนและวิทยากรภายนอก หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นควรมีความรู้ ความชำนาญใน เรื่องดังกล่าว ซึ่งอาจจะมีการศึกษาเอกสารให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงก่อนที่จะนำไปใช้จัด กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้น ประสบความสำเร็จ

1.2 หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการผลิต ผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยกลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถนำไปปรับใช้ ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในระดับชั้น อื่น ๆ ได้ โดยปรับระดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับ วัยและวุฒิภาวะของนักเรียน

1.3 เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึง ศักยภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหลัก

1.4 ชุมชน ท้องถิ่นและสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการฟื้นฟู

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเป็นการธำรงไว้ซึ่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์จาก ผ้าใยกล้วยในเขตจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน บนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตผ้าใยกล้วยและผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไปสร้างเป็น หนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือหนังสืออ่านประกอบเพื่อ ส่งเสริมรายได้และอาชีพในอนาคต สำหรับนักเรียน และผู้สนใจ

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการ ใช้ประโยชน์จากกล้วยในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นการ ส่งเสริมการแปรรูปและสร้างรายได้อาชีพในอนาคต

Reference

Chantarasombat, S. (2005). **Development of local curriculum and technology for making noodles for Prathomsuksa 4.**

Maharakham : Maharakrm University.

Community Development Support Center, Region 1. (2007). **Worker's Guide.** Saraburi : Department of Community Development.

Department of Community Development. (2545). **One Tambon One Product Document.** Bangkok : Bopit Printing Co., Ltd.

Mala, P. et al. (2009). **The study of cultural management practices of the bureau art and culture.** Phranakhon Si Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

Masjaras, T. (2007). **Learning management according to sufficiency economy philosophy.** Bangkok : Tan-Aksorn.

One Tambon One Product Director. (2002). **Thai Wisdom in 1 Tambon.** Bangkok : Sparkle Enterprises.

Prikul, A. (2005). **Development of local curriculum, vocational education and technology Weaving reed mats for Prathomsuksa 5.** Maharakham : Maharakrm University

Sida., A. (2004). **Development of local curriculum in occupation and technology. Making noodles for Prathom 6.** Maharakham : Maha Sarakham University.